

4.9.2009

GALLRING AV POLISENS HANDLINGAR I NORDEN

Min uppgift var att jämföra olika praxis vid gallringen av polisens handlingar i de nordiska länderna. Jag har avgränsat granskningen till att omfatta värdebedömningen samt grunderna för och resultatet av gallringen av främst den lokala polisens viktigaste handlingar. Jag inleder med att kort presentera hur polisväsendet är organiserat. Norska Riksarkivet har uttryckt en önskan om att vi också skulle ta upp hur gallringbesluten har beretts. De viktigaste handlingarna som belyser den lokala polisens verksamhet och funktioner är undersökningsprotokollen som samlas för varje enskilt mål, ansökningar och beslut angående tillstånd som ackumuleras inom tillståndsförvaltningen samt register och kartotek som är förknippade med dem. Hurudana generella mål har uppställts för gallringen? Hurudana infallsvinklar (på engelska "approaches") och urvalsmetoder har tillämpats vid gallringen? Jag granskar också lagstiftningen som gäller hanteringen och förvaringen av uppgifter som ingår i personregister som upprätthålls av polisen samt praxis vid gallringen av uppgifterna. Till sist försöker jag göra ett sammandrag av iakttagelserna av olikheter och likheter mellan de olika länderna.

1. ORGANISERINGEN AV POLISVÄSENDET

Polisväsendet lyder i Finland under inrikesministeriet, men under justitiedepartementen i alla andra nordiska länderna. Inrikesministeriets polisavdelning är polisens högsta ledning. Under den verkar länens polisavdelningar, den lokala polisen, de riksomfattande enheterna såsom Centralkriminalpolisen och Skyddspolisen, samt övriga enheter. Den lokala polisen har till uppgift att upprätthålla allmän ordning och säkerhet och arbeta för att förebygga brottslighet samt att undersöka brott och annat som äventyrar den allmänna ordningen och säkerheten. Vidare ska polisinspektionen leda och övervaka trafiken samt arbeta för att trafiksäkerheten främjas. Den lokala polisen sköter också tillståndstjänsterna för invånarna inom sitt område. Centralkriminalpolisen har specialiserat sig på bekämpning av organiserad och professionell brottslighet och Skyddspolisen på bekämpning av sådana anslag och brott som äventyrar statens inre och yttre säkerhet.

Polisväsendet i Finland omorganiseras fr.o.m. 1.1.2010 då den nya Polisstyrelsen inleder sin verksamhet. Till Polisstyrelsen överförs uppgifter från bl.a. ministeriets polisavdelning. Det kommer att ske också andra förändringar i uppdelningen av polisförvaltningens uppgifter, vilket leder till att en ny gemensam arkivbildningsplan kommer att utarbetas för polisförvaltningen.

Rikspolisstyrelsen i Sverige, Politidirektoratet i Norge och Rigspolitiet i Danmark har en central ställning i styrningen och utvecklingen av polisförvaltningen. Finland ämnar nu här följa de övriga nordiska ländernas exempel. Också i Norge och i Sverige finns en motsvarande Centralkriminalpolis (Kriminalpolitisen eller Kripos i Norge, Rikskriminalpolisen i Sverige), hos vilka handlingar i anslutning till brottsutredningar samlas.

2. BEREDNINGEN AV GALLRINGSBESLUTEN

I Finland har arkivverket inte på ca 20 år i nämnvärd grad deltagit i arbetsgrupper som utarbetat eller uppdaterat myndigheters arkivbildningsplaner. Den lokala polisens arkivarbetsgrupp är här ett undantag. En överinspektör vid Åbo landsarkiv har som medlem i den av ministeriet tillsatta arbetsgruppen varit med om att planera förvaringstider (gallringsfrister) för polisens handlingar.

I Sverige är det i allmänhet Rikspolisstyrelsen som tillställt Riksarkivet gallringsframställningarna gällande polisens handlingar. Riksarkivet organiserade åren 1996-1998 ett omfattande samarbetsprojekt, vars syfte var att utarbeta gallringsframställningar rörande polisens, åklagarväsendets, tullens och domstolarnas handlingar (1998:57).

I Danmark var Rigsarkivet primus motor i polisförvaltningens sektoranalysprojekt, som utarbetade gallringsframställningar (rapport och lagförslag) rörande Rikspolisstyrelsens (Rigspolitichefen) och polisdistriktens (poliskredsene) handlingar som samlats före 1.1.2007.

I Norge verkar Riksarkivet ha varit initiativtagare under 2000-talet då arkivverket tillsammans med Polisstyrelsen (Politidirektoratet) utarbetade planer för gallring av uppgifter i polisens elektroniska datasystem och handlingar i pappersformat.

Utomstående forskares roll i gallringsprocessen

Det är uppenbart att de nordiska Riksarkiven och landsarkiven endast i undantagsfall vid beredningen av gallringsbesluten vänder sig till utomstående representanter för forskningen för utlåtanden och kommentarer. Två beslut från åren 1998 och 2008 gällande Helsingfors polisinskrivnings handlingar är här två sällsynta undantag. Arkivverket bad och fick av en del forskare en uppskattning av forskningsvärdet hos kriminalpolisens och vårdpolisens handlingar. Forskarnas ställningstaganden och motiveringar inverkar på arkivverkets gallringsbeslut.

Infallsvinklar vid gallringen av polisens handlingar och uppgifter

Hurudana mål har uppställts för gallringen av polisens handlingar och hurudana infallsvinklar (på engelska "approaches") har man använt?

Riksarkivet i Norge har i sina gallringsbeslut 10.10.2003 och 29.8.2005 presenterat infallsvinklar vid gallringen av polisens handlingar och uppgifter:

- polisorganisationens funktioner i samhället, skötseln av myndighetsuppgifterna, förhållandet till samhället i övrigt och organisationens roll i samhällsutvecklingen
- den rättsliga dokumentationen i anslutning till behandlingen av brottmål och civila mål
- privatpersoners och företags rättigheter i förhållande till myndigheterna och i förhållande till varandra
- medborgerliga rättigheter och medborgarnas intresse för den av polisens myndighetsverksamhet, som personer och företag är föremål för
- materialets sekundära informationsvärde i de fall, då materialet dokumenterar samhällsförhållanden och samhällsutvecklingen.

Det centralaste kriteriet i norska Riksarkivets gallringsbeslut är den samhälleliga betydelse polisens verksamhet äger. Så är fallet även i Finland. Praktiskt-ekonomiska synpunkter inverkar dock på t.ex. hur uppgifter förvaras varaktigt i elektroniska datasystem. Uppgifterna i polisens elektroniska datasystem kan förvaras varaktigt i enbart elektroniskt format om man kan skapa eller det förväntas att man i framtiden kommer att kunna skapa tillräckligt hyggliga överföringsfiler ur systemet för överföring till Riksarkivet. En strängare gallring tillämpas på polisens decentraliserade datasystem än på centraliserade (riksomfattande) datasystem.

I Sverige undersöktes gallringen av handlingar som bildas hos myndigheter som deltar i brottmålsprocessen – polismyndigheter, åklagarmyndigheter, tullmyndigheter och allmänna domstolar – av en samrådsgrupp som också beredde gallringsframställningarna (1998:57). I sin promemoria (24.2.1998) föreslog samrådsgruppen infallsvinklar samt gallringsprinciper och -kriterier att tillämpas vid gallringen av polisens handlingar. Enligt samrådsgruppen ska man vid gallringen av polisens handlingar beakta handlingarnas betydelse för forskningen och som dokumentation av det samhälleliga skede i vilket de tillkom. De uppgifter i arkiven som skall tillgodose forskningens behov är av två slag, dels uppgifter om arkivbildarens verksamhet och dels uppgifter som kan svara på frågor om andra förhållanden i samhället.

I Finland granskades Centralkriminalpolisens handlingar samt kriminalpolisens och vårdpolisens i Helsingfors personakter rörande personer som varit föremål för undersökning och övervakning även som fenomen och med tanke på användningen av handlingarna.

Då urvalsmetoder och urvalsstorlek fastställs för handlingar som bildas i anslutning till Centralkriminalpolisens brottsutredningar, kriminallaboratorieverksamhet samt övervakning ska man förvissa sig om att urvalet ger tillräcklig information för de forskare och vetenskapsmän som på olika vis nyttjar källmaterialet. Källmaterial som belyser polisens verksamhet och de fenomen som verksamheten riktar sig på ska väljas ut för varaktig förvaring för såväl de forskare som granskar verksamhet och fenomen på lång sikt (trendforskning), som för dem som undersöker enskilda fall som fått stor publicitet samt forskar i och jämför prejudikat ur kriminologisk och kriminalistisk synvinkel.

Enligt den tjänsteman som ansvarar för Centralkriminalpolisens strategiska analysverksamhet var de traditionella kriminalhistoriska forskningarna forskningarna på kvantitativ makronivå, i vilka man klassificerade brottstyperna och beräknade deras förekomst och geografiska placering under en viss tidpunkt (tvärsnittsforskning). Vid sidan av dessa forskning startades forskningsprojekt, inom vilka brottsligheten undersöktes på lång sikt och i förhållande till strukturella förändringar i samhället. När rätts- och kriminalforskare tidigare kunde forska i vissa brottstyper har man sedermera ofta följt enskilda personers hela brottsbana och utrett olika brott som de begått. De förundersöknings- och undersökningsprotokoll som upprättas för enskilda mål inom polisens brottsutredning kan också användas som källmaterial för ”mjukare” forskningsämnen. Sådana ämnen undersöks av t.ex. forskare i mentalitetshistoria eller vardagslivet. Protokollen belyser inte bara polistjänstemännens värderingar och åsikter (användningen av begrepp, uttryckssätt, logik), utan berättar också om t.ex. brottsoffren och deras uppfattningar och rädslor (viktimologi). Arkivverkets beslut om urval 22.4.1998 (KA S 4/98), som jag tar upp lite senare, är ett resultat av samarbetet mellan Centralkriminalpolisens och Riksarkivets tjänstemän.

I samband med beredningen av gallringsbeslutet angående personakter från åren 1932-1995 rörande personer som kriminalpolisen i Helsingfors undersökt och övervakat, gick tjänstemän från Riksarkivet, Helsingfors polisinrättning och Centralkriminalpolisen tillsammans igenom materialet. Akterna som sammanlagt utgjorde över 500 hyllmeter och det register som anknyter till dem konstaterades vara en sällsynt bra arkivkälla. De erbjuder mycket mångsidiga uppgifter om dem som valt eller på annat sätt drivits in på en brottslig bana. Forskare i historisk kriminologi kan med hjälp av handlingarna utreda bl.a. brottslingarnas livsöden, brottsbana, gärningsmannaprofiler, brottsmetoder samt brottslingarnas inbördes relationer och hur de bildat nätverk. Handlingarna kan också användas av forskare i subkulturer, mentalitetshistoria och stadshistoria. Arkivverket fastslog 6.7.1998 (KA S 17/97) varaktig förvaring av personakterna, men på grund av den stora mängden av handlingar endast som urval. Urvalet presenterar jag lite senare.

3. GALLRINGSBESLUT

Jämförelsen av praxis i samband med gallringen av polisens handlingar baserar sig på endast en liten del av de gallringsbeslut som fattats i de nordiska länderna. För Finlands del kan man konstatera, att besluten angående den lokala polisens handlingar inte är uppdaterade. Gallringsbesluten verkar inte heller för Sveriges, Norges och Danmarks del vara heltäckande och uppdaterade. I följande förteckning nämns de väsentligaste gallringsbeslut för denna jämförelse:

FINLAND:

- 3.10.1986 (VA 118-33-86), förvaringstider (gallringsfrister) för handlingar som antecknats i den lokala polisens arkivbildningsplan
- 22.4.1998 (KA S 4/98), varaktig förvaring av handlingar som antecknats i Centralkriminalpolisens arkivbildningsplan
- flera beslutsändringar

NORGE:

- Bevarings- og kassasjonsbestemmelser for politi- og lensmannsetatens elektroniske arkivmateriale 10.10.2003
- Bevarings- og kassasjonsbestemmelser for politiets elektroniske og papirbaserte arkivmateriale 29.8.2005

SVERIGE:

- RA-MS 1198:57 för polismyndigheter, tullmyndigheter, åklagarmyndigheter och allmänna domstolar
- flera ändringsförfattningar (1999-2009)

DANMARK:

- 5.3.2009 (177/2009) Bekendtgørelse om bevaring og kassation af Rigspolitichefens og politikredsens arkivalier

4. GALLRINGS- OCH URVALSPRAXIS GÄLLANDE POLISENS VIKTIGASTE HANDLINGAR

En påtagligt stor mängd handlingar samlas årligen i samband med den lokala polisens viktigaste funktioner, i övervakningen och brottsutredningen samt inom tillståndsförvaltningen (på norska ”bevillingssaker”). Alla handlingar kan inte förvaras varaktigt. I Finland, Sverige och Danmark har olika urvalsmetoder tillämpats på gallringen av handlingar. Jag granskar dem nu som följande:

Kronologiskt urval

I Finland upprättar den lokala polisen och Centralkriminalpolisen förundersöknings- och undersökningsprotokoll för varje enskilt brottmål. Kopior av dem skickas till åklagarämbetena och därifrån vidare till

tingsrätterna. Enligt Riksarkivets beslut 3.10.1986 (VA 118-33-86) och 1.11.1989 (VA 90/33/88) förvaras den lokala polisen förundersöknings- och undersökningsprotokollen i original endast för de år som slutar på noll; motsvarande handlingar från övriga år förvaras i 50 år (numera 25 år). Riksarkivet bestämde också att brotts- och skadeanmälningarna (s.k. R-anmälningar) och diverse anmälningar (s.k. S-anmälningar) förvaras varaktigt, eftersom de fungerar som register till handlingar som gäller allmän ordning och säkerhet, förundersökningar och åklagarverksamheten.

I Finland har Riksarkivet tillämpat kronologiskt urval också på handlingar som ackumuleras inom polisens tillståndsverksamhet sedan 1961. I inrikesministeriets utkast till arkivbildningsplan (27.12.2007) för den lokala polisens tillståndsförvaltning föreslås att urval för år som slutar på noll ska tillämpas på sjutton olika handlingsgrupper inom tillståndsförvaltningen (penninginsamlingen, lotteri, evenemang för allmänheten etc). Arkivverket har inte ännu fått någon officiell gallringsframställning rörande dessa handlingsgrupper av inrikesministeriet.

Enligt finska Riksarkivets beslut 22.4.1998 (KA S 4/98) ska även en del av Centralkriminalpolisens centrala handlingar förvaras varaktigt som urval för de år som slutar på noll. Beslutet gäller kriminaltekniska laboratoriets utlåtanden och den tekniska undersökningens protokoll, förundersökningsprotokoll, undersökningsprotokoll och handlingar som på väsentligt sätt anknyter till förutnämnda protokoll samt handlingar som anknyter till teleavlyssning, teleövervakning och teknisk observation.

Typarkiv

Finska Riksarkivet beslöt redan på 1950-talet att tillämpa urval i form av typarkiv vid gallringen av polisinrättningarnas och länsmansdistriktens handlingar. Idén härstammar från Arkivbegränsningskommittén, som verkade åren 1947-1970. Som ett särskilt expertorgan beredde Arkivbegränsningskommittén tiotals gallringsförslag rörande olika myndigheters handlingar för godkännande av Riksarkivet. I kommittén satt också två representanter för forskarsamfundet, Finska Historiska Samfundet. Riksarkivet valde 15.1.1951 ut sju länsmansdistrikt (Storkyro, Muonio, Pernå, Sulkava, Sund, Tövsala och Tammela) och två polisinrättningar (Raumo och Nyslott), inom vilka handlingar skulle förvaras i mer omfattande utsträckning än inom andra motsvarande organisationer. Också ur de arkiv som utgjorde typarkiv kunde man gallra ut material av uppenbart sekundär betydelse såsom bokföringsmaterial. Från och med 1.1.1988 har den lokala polisens arkiv dock upphört att vara typarkiv. Motiveringarna till upphörandet var att mängden av handlingar var stor och att handlingarnas informationsinnehåll var av sekundär natur samt att skötseln av de snabbt växande arkiven var förknippad med mångahanda problem. Dessutom hade regionala ändringar ägt rum inom den lokala polisens organisation. Enligt Riksarkivets beslut 3.10.1986 (VA 118-33-86) ska de gemensamma förvaringstider som fastslagits för den lokala polisens handlingar tillämpas också på de polisinrättningar och länsmansdistrikt som tidigare utsetts till typarkivorganisationer. Beslutet tillämpas på de arkiv som bildas efter 1.1.1988.

I Sverige har arkiven efter polismyndigheterna i Jönköpings län utsetts till typarkiv. I en färsk promemoria (av Håkan Lövsblad) har dock Riksarkivet föreslagit att besluten om typarkiv skulle upphävas fr.o.m. 1.1.2009.

I Danmark har Gråstens och Hjørrings polisdistrikt (politikredsene) fungerat som typarkiv. När polisdistrikten drogs in i och med reformen av polisförvaltningen upphävdes besluten om typarkiv fr.o.m. 1.1.2007. Typarkiven har inte bevarats helt ogallrade. Man har kunnat gallra ut bl.a. bokföringsmaterial.

Urval enligt födelsedatum och kvalitativa urvalsmetoder

I Danmark har man tillämpat urval enligt födelsedatum på polisdistriktens och Polisstyrelsens (Rigspolitichefens) handlingar. Av polisdistriktens brottsutredningshandlingar har man förvarat varaktigt ett urval som består av handlingar rörande åtalade födda den 1:a i varje månad.

Också i Finland har man tillämpat urval enligt födelsedatum på personakter från åren 1932 -1995 som upprättats inom Helsingfors polisinsrättnings brottsutredning. De innehåller mycket detaljerade uppgifter om brottsmisstänkta och dömda personer; uppgifter som anknyter till identifiering, fotografier, fingeravtryck, undersökningshandlingar, utdrag ur straffregister (kriminalregister) osv. Varaktigt förvaras handlingar rörande de personer som är födda den 8:e, 18:e eller 28:e i varje månad (arkivverkets beslut 6.7.1998, KA S 17/97). Förutom dessa bevaras varaktigt ett specialurval på cirka fem procent av personakterna, till vilket hör följande handlingar:

- för den kriminalvetenskapliga forskningen och historieforskningen betydelsefulla fall, samt
- fall som fått stor publicitet.

Arkivverket fastställde också varaktig förvaring av separata registerkort och fotonegativ rörande förutnämnda personer.

Finska arkivverket har tillämpat samma kvalitativa urvalsmetoder också på handlingar som rör Centralkriminalpolisens brottsundersökning, kriminaltekniska laboratorium samt teleövervakning och teleavlyssning.

I Danmark har man valt ut för varaktig förvaring handlingar rörande polisdistriktens brottsutredning på basis av brottens rubricering (gärningskoden) och väsentlighetskriterier som tillämpas på dem. Rigsarkivet har definierat vilka brottsrubriker som är väsentliga med tanke på forskningen. Därutöver har de danska polisdistrikten enligt egen prövning som urval förvarat varaktigt handlingar rörande sådana mål, som äger särskilt intresse.

Också Riksarkivet i Sverige har använt brottsrubriker i sina urvalsbeslut. Riksarkivet har beslutat (2002:50, 2002:61 och 2007:16) att av handlingar som hör till brottsutredningar som avslutats ska bevaras endast handlingar som gäller brottslingar

som dömts till de strängaste straffen. I Riksarkivets beslut räknas upp de elva brottsrubriker, för vilka handlingarna inte ska förvaras varaktigt:

- brott av enkel beskaffenhet med endast böter i straffskalan
- olaga hot
- ofredande
- stöld
- snatteri
- tillgrepp av forskaffningsmedel
- bedrägeri
- bedrägligt beteende
- skadegörelse
- åverkan
- brott mot trafikförfattningarna med undantag för brott som innefattar utredning av personskada vilka skall bevaras.

Urvalsmetoder som baserar sig på brottsrubricering har diskuterats även i Finland. Dessa kunde enkelt tillämpas på gallringen av polisens elektroniska handlingar och uppgifter, eftersom brottsrubrikerna (koderna) fungerar som allmänna sökord vid sökning av handlingar och uppgifter i datasystemen.

Inom finska arkivverket har man på senaste tid diskuterat huruvida beslutet gällande bevarande av den lokala polisens förundersöknings- och undersökningsprotokoll som urval för år som slutar på noll borde omprövas, ändras eller kompletteras. - Det är skäl att nämna att polisens brottsutredningsprotokoll inte förvaras varaktigt i åklagarnas eller tingsrätternas arkiv. Tingsrätterna förvarar däremot varaktigt sina egna beslut inklusive motiveringar.

5. GALLRING AV UPPGIFTER I POLISENS PERSONREGISTER

Polismyndigheterna använder flera riksomfattande personregister som kontinuerligt utvecklas samt andra elektroniska datasystem, för vilka gallringen av uppgifterna är förknippad med många utmaningar. Om hanteringen och utplånandet av uppgifter i personregister bestäms i speciallagar. Uppgifterna i registren ska utplånas så fort de inte längre behövs i polisens egentliga verksamhet.

I Finland kan polisen i enlighet med lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003) upprätthålla endast sådana personregister som särskilt nämns i lagen. I lagen bestäms när de uppgifter som polisen samlat in ska utplånas. I lagen nämns dock ingenting om varaktig förvaring av uppgifterna. Inrikesministeriet har 30.5.2009 utarbetat ett förslag till ändring av lagen. Lagförslaget var på remiss sommaren 2009. I Riksarkivet har man tolkat ändringsförslaget så att paragraf 28 i gällande lag kommer att kvarstå, vilket skulle garantera arkivverket behörighet att med stöd av paragraf 8 i arkivlagen (831/1994) bestämma vilka av uppgifterna i polisens datasystem som ska förvaras varaktigt. I den lagstiftning som var i kraft åren 1995-2003 (lag 509/1995 och förordning 1116/1995) förbigicks arkivverkets roll i fastställandet av uppgifternas förvaringstider helt och hållet.

I praktiken har finska arkivverket inte tills vidare kunnat fatta beslut om varaktig förvaring av uppgifter i polisens elektroniska datasystem, eftersom arkivverket inte fått några gallringsframställningar rörande datasystemen av inrikesministeriet. Det är dock uppenbart att polisens nuvarande datasystem inte fyller de krav som arkivverket ställer på datasystem för att handlingar och uppgifter ska få förvaras varaktigt i enbart elektroniskt format. Uppgifterna i datasystemen måste därför i något skede skrivas ut på papper eller mikrofilm för varaktig förvaring.

I Norge har Riksarkivet färdiga beslut som gäller varaktig förvaring av uppgifter i polisens datasystem. Enligt Riksarkivets beslut 29.8.2005 förvaras följande av polisens elektroniska datasystem varaktigt i enbart elektroniskt format:

- brottmålsregistret (Straffesakregister, STRASAK). Registret innehåller uppgifter om alla anmälda mål och om utredningens läge.
- brottmålshandlingar (Saksbehandling av straffesaker, BL-system), dvs. system som upprätthålls decentraliserat av polisdistrikten. I dem ingår diarium och handlingar som antecknats i dem.
- polisens operativa verksamhet (Politiets operative gjøremål – hendelser og oppdrag, PO-system), dvs. en journal (vaktjournal) som upprätthålls decentraliserat av en del polisdistrikt, i vilken antecknas händelser och uppgifter samt planer på och genomförande av operativa åtgärder
- uppgifter om böter och ersättningar (Sentralt bøteregister, BOT-system), ett centraliserat bötes- och prickregister
- personuppgifter som anknyter till brottmål (Sentralt straffe- og politiopplysningsregister, SSP-system), dvs. ett centraliserat bötes- och personuppgiftsregister
- diarium över administrativa ärenden (Journal for administrative saker og sivile saker med tilhørende elektronisk saksdokumenter, DocuLive)

I Danmark har Rigsarkivet fastslagit varaktig förvaring av polisens registeruppgifter och tagit emot uppgifter från 2000-talet ur dessa register. Enligt Rigsarkivets sektoranalys från år 2007 ska följande uppgifter som ingår i polisdistriktens elektroniska datasystem förvaras varaktigt:

- dygnrapporter (døgnrapporter) från den tid POLSAS-systemet varit i bruk inom polisdistrikten (Rigspolitechefen ansvarar för den varaktiga förvaringen av uppgifter i POLSAS)
- databasen PED, som stöder polisens utredningsverksamhet (Politiets Efterforskningsstøtte Database, PED), vars uppgifter är från tiden 1998–30.4.2003 (uppgifterna har redan överförts till Rigsarkivet)
- straffregistret/kriminalregistret (Det centrale kriminalregister), i vilket uppgifter matas in av såväl domstolarna som polisen och fängelserna (uppgifterna fram till år 2005 har redan överförts till Rigsarkivet)
- anmälningsregistret (Anmeldelsesregister, används för sammanställandet av statistik), vars uppgifter från åren 1994-2004 redan har överförts till Rigsarkivet

- indexregistret, som fungerar som register till bl.a. kriminalregistret, körkortsregistret, passregistret och skjutvapenregistret (våbenregister) och vars uppgifter från åren 1984-2005 redan har överförts till Rigsarkivet.

I Finland upprätthålls straffregistret (kriminalregistret) av Rättsregistercentralen som underlyder justitieministeriet. I straffregisterlagen (770/1993) och i straffregisterförordningen (772/1993) bestäms hur uppgifterna ska utplånas ur straffregistret. I dessa författningar saknas helt och hållet arkivverkets roll vid fastställandet av uppgifternas varaktiga förvaringsvärde (arkivlagen 831/1994 § 8). Hösten 2009 kommer Riksarkivet att ta upp de problem som är förknippade med tolkningen av bestämmelser om hantering och utplånande av personuppgifter som ingår i speciallagar.

I Sverige ger Polisdatalagen (SFS 1998: 622) och Polisdataförordningen (1999:81) Riksarkivet behörighet att meddela föreskrifter om att personuppgifter som polisen upprätthåller får bevaras för historiska, statistiska och vetenskapliga ändamål.

När det gäller gallringen av uppgifter som ingår i polisens elektroniska datasystem ligger finska arkivverket klart efter de norska och danska arkivverken. Finska arkivverket står inför stora utmaningar av vilka de ringaste ingalunda är de utmaningar, som är förknippade med granskningen av datasystemens egenskaper och de resurser som denna verksamhet kräver.

6. GALLRINGSRESULTAT

Hurudana är de kvantitativa gallringsresultaten? Jag har fått kvantitativ information endast från Finland och Danmark.

Enligt finska arkivverkets enkät 2006 utgjorde i medeltal 9,7 procent av årstillväxten (2005) av den lokala polisen pappershandlingar som ska förvaras varaktigt. Andelen underskrider klart det mål på 15 procent som uppställts för gallringen av hela den offentliga förvaltningens pappershandlingar i Finland. Årstillväxten (2005) av Centralkriminalpolisens pappershandlingar var 145 hyllmeter, av vilka 22 hyllmeter (ca 15 procent) ska förvaras varaktigt. – Här kan noteras att utifrån enkäten som gjordes 2006 utgjorde andelen handlingar som ska förvaras varaktigt 21,6 procent av årstillväxten av alla statens ämbetsverks och inrättnings pappershandlingar. I jämförelse med denna siffra har gallringen av den lokala polisens och Centralkriminalpolisens handlingar varit effektiv.

Enligt polisförvaltningens sektoranalysprojekten i Danmark i medeltal 23 procent av årstillväxten av polisdistriktens (poliskredsene) pappershandlingar ska förvaras varaktigt.

7. IAKTTAGELSER OCH SLUTSATSER

Vid jämförelsen av praxis vid gallringen av polisens handlingar framgick följande:

- i Danmark och Norge har man tillsatt omfattande gallringsprojekt, i vilka Riksarkiven deltagit. I Finland har arkivbildningsplanerna i regel beretts av arkivbildarna själva och arkivverket har därefter bedömt om man kan godkänna varaktig förvaring av de föreslagna handlingarna.
- vid gallringen av polisens stora handlingsserier och handlingsgrupper har man använt mycket olika urvalsmetoder. Senare har man varit tvungen att ompröva urvalsbesluten.
- man har numera upphört med typarkiven, som i tiderna motiverades med förvaltningshistorieforskningens behov
- endast i Finland har man på den lokala polisens brottsutredningshandlingar tillämpat urval för de år som slutar på noll. Detta beslut kommer att omprövas inom en snar framtid.
- gallringsbesluten som gäller polisens handlingar är inte heltäckande och inte uppdaterade
- uppgifter som ingår i polisens centrala personregister har gallrats i Danmark och Norge, men inte i Finland
- om man ur polisens datasystem kan skapa överföringsfiler som fyller de krav som arkivverket ställer, kan uppgifterna i systemet förvaras i enbart elektroniskt format. Efter detta kan mängden av handlingar och uppgifter som ska förvaras varaktigt utökas från nuvarande nivå och besluten om urval kan omprövas eller helt upphävas. Polisens personregister erbjuder möjlighet att förvara varaktigt mer omfattande dokumentation än förut